

NÚCEM

NÁRODNÝ ÚSTAV CERTIFIKOVANÝCH
MERANÍ VZDELÁVANIA

Maturitná skúška 2010

Správa

**o výsledkoch externej časti
a písomnej formy internej časti
maturitnej skúšky**

zo slovenského jazyka a literatúry

Mgr. Eva Péteryová
Mgr. Andrej Mentel, PhD.

Bratislava 2010

OBSAH

Úvod	3
1 Charakteristika testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	4
2 Výsledky testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	6
3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	11
3.1 Štatistické charakteristiky	11
3.2 Súhrnné charakteristiky položiek	13
3.3 Oblasti testu	15
3.3.1 Čítanie s porozumením	15
3.3.2 Jazyk	19
3.3.3 Literatúra	23
4 Vyhodnotenie PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry	26
4.1 Výber tém	26
4.2 Úspešnosť PFIČ	27
Záver	33
Použitá literatúra	34

Úvod

Dňa 16. marca 2010 sa na stredných školách s vyučovacím jazykom slovenským a ukrajinským uskutočnila externá časť maturitnej skúšky a písomná forma internej časti maturitnej skúšky zo slovenského jazyka a literatúry (SJL).

Cieľom externej časti (EČ) a písomnej formy internej časti (PFIČ) maturitnej skúšky (MS) je overiť a zhodnotiť tie vedomosti a zručnosti maturantov, ktoré nie je možné overiť v dostatočnej miere v ústnej forme internej časti maturitnej skúšky. Vysoká objektivita a validita skúšky zaručuje porovnateľné výsledky pre žiakov z celého Slovenska.

Správa dokladuje korektnosť a exaktnosť maturitnej skúšky a spracovania jej výsledkov. Prvá kapitola správy prináša charakteristiku testu, jeho štruktúru.

V kapitole *Výsledky* predkladáme informácie o psychometrických charakteristikách testu, kvantifikujeme štatistický súbor a prezentujeme možné faktory rozdielnosti výkonov v EČ MS prostredníctvom základných štatistických charakteristík testu, distribúcie úspešnosti žiakov a výsledky spracované podľa vybraných triediacich znakov. Údaje o počtoch žiakov sú členené z hľadiska územného, zriaďovateľa školy, typu školy, pohlavia a známky.

Kapitola *Interpretácia výsledkov* prináša položkovú analýzu, oboznamuje s celkovou úspešnosťou testu a žiakov v čítaní s porozumením a v jednotlivých oblastiach jazyka a literatúry. V správe pracujeme a odvolávame sa na variant testu 1683 a s Kľúčom správnych odpovedí prislúchajúcim k tomuto variantu. Oba dokumenty sú zverejnené na www.nucem.sk.

Výsledky PFIČ interpretujeme v poslednej kapitole, kde hodnotíme výber tém a úspešnosť písomnej formy internej časti MS.

V *Závere* sumarizujeme štatistické zistenia, hodnotenie výkonov populačného ročníka a meracieho nástroja, prípadne identifikujeme jeho nedostatky v záujme budúceho skvalitnenia tvorby testov.

1 Charakteristika testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Cieľom testu bolo preveriť pomocou produktívnych kontextualizovaných úloh, ako žiak zvládol rozsah učiva predpísaný cieľovými požiadavkami na vedomosti a zručnosti absolventa strednej školy, preveriť schopnosť žiaka čítať rôzne typy textov s porozumením a pracovať s textom.

Test bol určený maturantom všetkých typov stredných škôl, ktorí sa pripravovali na maturitnú skúšku zo slovenského jazyka a literatúry. Rešpektoval vyhlášku o ukončení štúdia na stredných školách a obsahom a úrovňou náročnosti zodpovedal Cieľovým požiadavkám na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry. Zohľadňoval predpísaný čas 90 minút, určený na trvanie testovania a predpísané bodové hodnotenie úloh, kde každá úloha mala váhu 1 bodu, spolu 64 bodov.

Test obsahoval 8 východiskových textov rôznej dĺžky a 64 testových úloh. Ku každému autentickému, prípadne upravenému textu sa viazal súbor ôsmich otázok, z ktorých päť bolo uzavretých s alternatívnou možnosťou odpovede (výber odpovede zo štyroch možností, z ktorých len jedna bola správna) a tri otvorené, doplňovacie, ktoré vyžadovali krátku odpoveď.

Texty boli obsahovo zamerané na témy vymedzené cieľovými požiadavkami, písané pre širokú verejnosť, ktoré spadajú do rámca žiakových skúseností. Obsahovali literárne ukážky, citácie, všeobecné témy, s ktorými sa žiaci stretávajú v každodennom živote, vyhovovali rozsahu vedomostí a skúseností žiakov.

V teste sa overovali vedomosti a zručnosti zamerané na celkové porozumenie textu, osvojenie literatúry, teórie literatúry, literárnej histórie, fonetiky, ortografie, morfológie, lexikológie, syntaxe a štylistiky v rozsahu Cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry. Testové úlohy boli viazané na kontext, vychádzali z dvoch publicistických, jedného náučného textu, z troch textov zo slovenskej a dvoch textov zo svetovej literatúry. Zastúpené boli texty lyrické, epické aj dramatické. Úlohy k jednotlivým textom v teste boli zoradené podľa náročnosti od najľahších po najťažšie, a to na:

- úlohy na reprodukciu a jednoduché myšlienkové operácie (porozumenie, priradovanie, zoradovanie, triedenie, porovnávanie, jednoduchá aplikácia), $w = 1$,
- úlohy vyžadujúce zložitejšie myšlienkové operácie (analýza, syntéza, indukcia, dedukcia, vysvetľovanie, hodnotenie, dokazovanie, overovanie), $w = 2$,
- úlohy vyžadujúce tvorivý prístup (tvorba hypotézy, zložitejšia aplikácia, riešenie problémových situácií, objavovanie nových myšlienok a vzťahov), $w = 3$.

Administrácia testov bola realizovaná podľa vopred stanoveného harmonogramu a organizačných pokynov na všetkých školách súčasne. Dopoludnia sa písala EČ MS a popoludní PFIČ MS. Administrátormi testov boli interní učitelia školy. Počas administrácie testov a pri hodnotení úloh s krátkou odpoveďou EČ MS externý dozor vykonávali pedagogickí zamestnanci z iných škôl – predsedovia predmetových maturitných komisií.

Žiaci písali riešenia úloh EČ MS na odpoveďové hárky. Originály škola odoslala na centrálnu vyhodnotenie, kópie zostali v škole.

Hodnotiteľmi úloh s krátkou odpoveďou EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry boli interní učitelia menovaní riaditeľom školy, ktorí hodnotili podľa centrálne vypracovaných Pokynov na hodnotenie a podľa Kľúča správnych odpovedí.

2 Výsledky testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Do testovania v predmete slovenský jazyk a literatúra sa zapojilo 58 926 žiakov zo 723 škôl. Najviac škôl bolo z Prešovského, Košického a Bratislavského kraja, najmenej z Trnavského kraja. Štátne školy z celkového počtu tvorili 78 percent, súkromné školy 12,9 percent a cirkevné školy 9,1 percent. Gymnázia boli zastúpené 30 percentami a SOŠ a konzervatóriá 70 percentami. Dievčat sa EČ MS zúčastnilo o 3 450 viac ako chlapcov.

➤ Úspešnosť testu EČ slovenský jazyk a literatúra

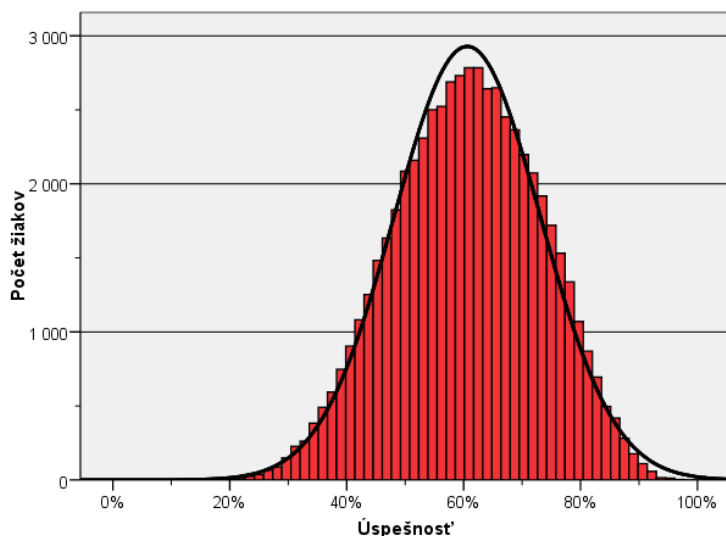
Úspešnosť žiaka definujeme ako percentuálny podiel bodov za položky, ktoré žiak správne zodpovedal (hrubé skóre), z maximálneho počtu bodov 64, pričom za každé úspešné riešenie, bez ohľadu na skutočnú obťažnosť úlohy, získa riešiteľ jeden bod.

V teste EČ zo SJL dosiahli žiaci priemernú úspešnosť **60,6** percent. Traja žiaci dosiahli maximálny priemer 96,9 percent a jeden žiak minimálny priemer 10,9 percent.

Tab. 1 Výsledné psychometrické charakteristiky percentuálnej úspešnosti testu

	Mean
Počet testovaných žiakov	58926
Maximum	96,9
Minimum	10,9
Priemer	60,6
Štandardná odchýlka	12,5
Intervalový odhad úspešnosti populácie - dolná hranica	36,0
Intervalový odhad úspešnosti populácie - horná hranica	85,2
Štandardná chyba priemernej úspešnosti	,1
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - dolná hranica	60,5
Interval spoľahlivosti pre priemernú úspešnosť - horná hranica	60,7
Cronbachovo alfa	,84
Štandardná chyba merania pre úspešnosť	5,0
Intervalový odhad úspešnosti individuálneho žiaka	9,7

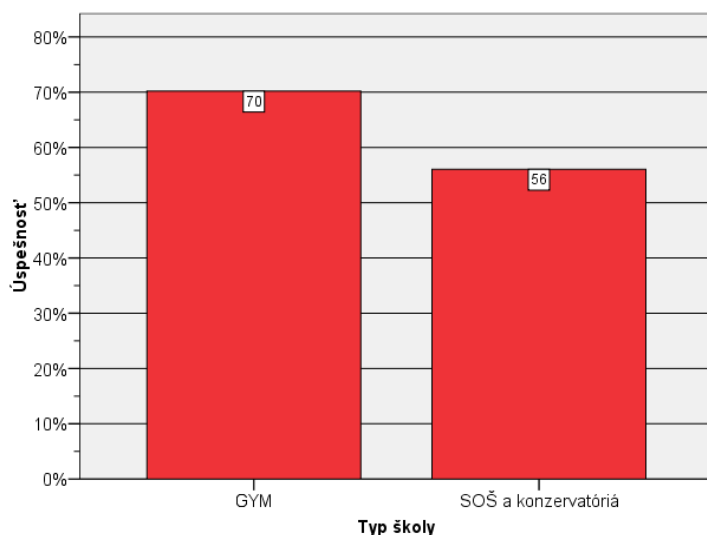
Poz.: Mean = priemer

Obr. 1 Výsledný histogram úspešnosti

➤ **Úspešnosť podľa typu školy**

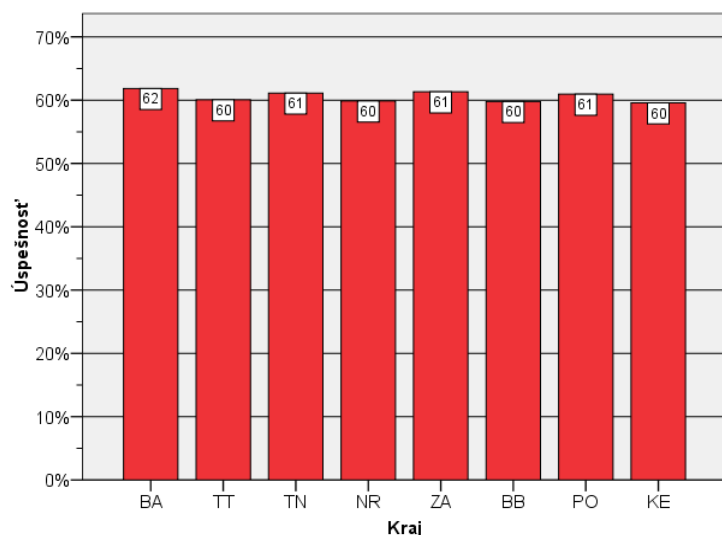
Z hľadiska typu škôl boli najúspešnejšie gymnáziá so 70,2 percentami (pozri Obr. 2). Ostatné stredné školy dosiahli 56,1 percent, rozdiel je na úrovni silnej vecnej signifikancie ($r_{\text{GYM} \times \text{SOŠ}} = -0,527$). Rozdielnosť v priemernej úspešnosti sa v rámci uvedených typov škôl dala očakávať vzhľadom na fakt, že gymnáziá pripravujú svojich absolventov na štúdium na vysokých školách.

Obr. 2 Úspešnosť podľa typu školy

➤ Úspešnosť podľa krajov

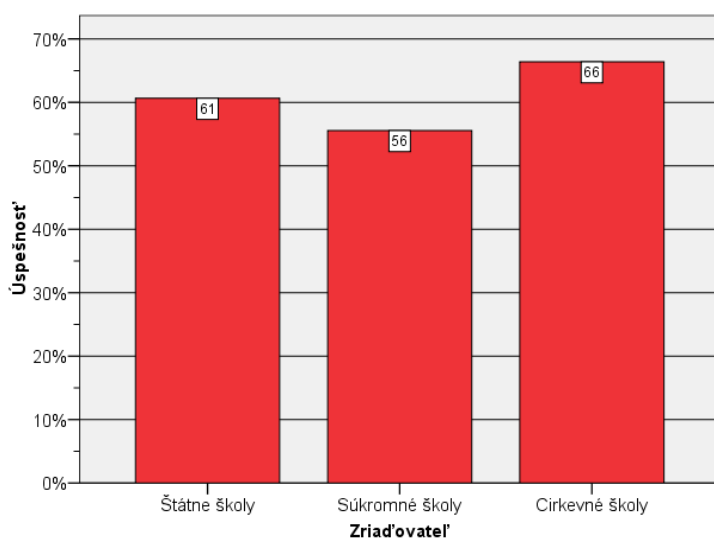
Z výsledkov štatistických analýz vyplýva, že úspešnosť v teste zo SJL bola vo všetkých krajoch porovnateľná. Rozdiel najúspešnejšieho Bratislavského a ostatných krajov je len 1 – 2 percentá, čo neznamena ani len veľmi miernu vecnú signifikanciu rozdielu vzhľadom na národný priemer (pozri aj Obr. 3).

Obr. 3 Úspešnosť podľa krajov

➤ Úspešnosť podľa zriaďovateľa

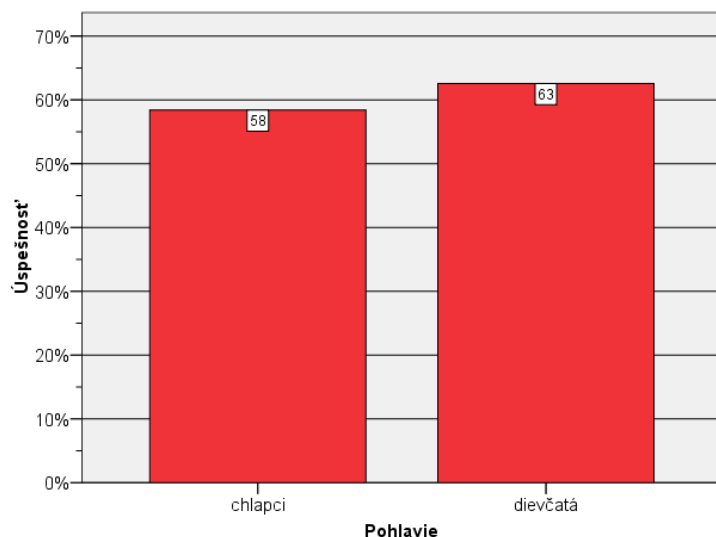
Málo proporčné rozdelenie početností medzi školami podľa zriaďovateľa sa odzrkadlilo v úrovni vecnej signifikancie. Rozdiely medzi priemernými úspešnosťami súkromných a cirkevných škôl boli na úrovni strednej vecnej signifikancie ($r_{S-C} = 0,418$). Ostatné rozdiely boli vecne signifikantné na veľmi miernej úrovni (pozri aj Obr. 4).

Obr. 4 Úspešnosť podľa zriaďovateľa

➤ Úspešnosť podľa pohlavia

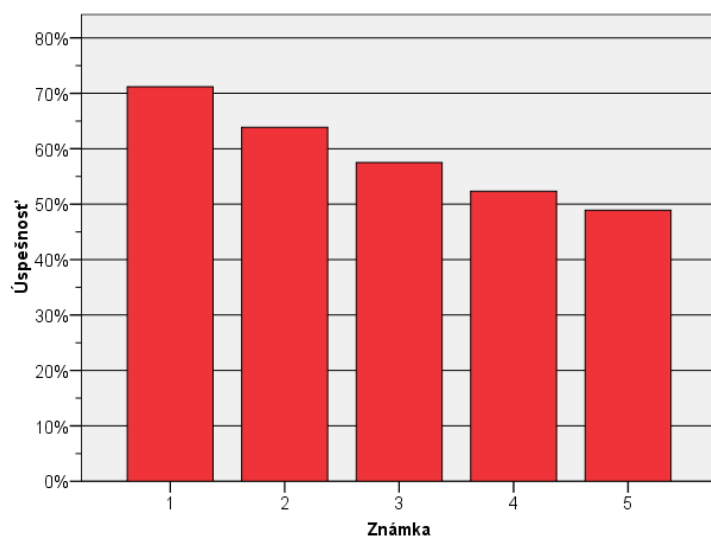
Lepší priemerný výkon dievčat sa líšil od priemerného výkonu chlapcov na veľmi miernej úrovni vecnej signifikancie ($r_{CH \cdot D} = 0,165$). Rozdiely priemerných výkonov oboch skupín od národného priemeru boli takisto veľmi mierne.

Obr. 5 Úspešnosť podľa pohlavia

➤ Úspešnosť podľa známky

Priemerná známka súboru je 2,6. Korelácia úspešnosti a známky je silná ($r = -0,523$). Podľa očakávania najväčšie rozdiely v priemerných výkonoch na úrovni silnej vecnej signifikancie sme zaznamenali medzi žiakmi s polročným hodnotením 1 a 5 ($r_{1 \cdot 5} = -0,594$), väčšiu vecnú významnosť dosiahol rozdiel medzi žiakmi so známkami 1 a 4 ($r_{1 \cdot 4} = -0,669$). V súlade s týmto sú aj vecné signifikancie rozdielov medzi priemernými úspešnosťami podľa jednotlivých známok a národným priemerom (pozri aj Obr. 6).

Obr. 6 Úspešnosť podľa známky

➤ **Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou ako 33 %**

Tab. 2 Rozdelenie žiakov s úspešnosťou menšou ako 33 %

		Pohlavie		Total
		chlapci	dievčatá	
Typ školy	GYM	10	10	20
	SOŠ a konzervatóriá	438	417	855
Total		448	427	875

Hranicu 33 percent nedosiahlo 875 žiakov (1,5 %). Z toho 20 žiakov z gymnázií a 855 žiakov z ostatných stredných škôl (Tab. 2).

3 Interpretácia výsledkov testu EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

V rámci tejto kapitoly ponúkame charakteristiky jednotlivých položiek testu zo slovenského jazyka a literatúry. Súčasťou kapitoly je aj interpretácia a hodnotenie výsledkov úloh s uzavretou odpoveďou na základe analýzy zaznamenaných odpovedí žiakov.

3.1 Štatistické charakteristiky

Štatistické charakteristiky, ktoré použijeme pri interpretácii jednotlivých úloh, položiek testu, treba ponímať nasledovne:

Medzipoložková korelácia *P. Bis.* (*Point Biserial*) určuje vzťah medzi úspešnosťou riešenia konkrétnej jednej položky a úspešnosťou žiaka v riešení zvyšných položiek testu. Hodnoty *P. Bis.* v tabuľkách sa uvádzajú v stonásobku skutočnej hodnoty pre lepšiu čitateľnosť. Položky podľa *P. Bis.* rozdeľujeme do nasledovných skupín:

- záporná hodnota – položka nerozlišuje dobrých a slabých žiakov,
- hodnota okolo 0 – veľmi slabá rozlišovacia schopnosť,
- hodnota väčšia ako 25 – dobrá rozlišovacia schopnosť.

Úlohy s výberom odpovede sa vyhodnocujú v tabuľkách, kde v prvom riadku je hodnota *P. Bis.* každej možnosti, v druhom riadku podiel žiakov (p) a v treťom riadku počet žiakov (N), ktorí si vybrali danú možnosť. Žltou farbou je označený stĺpec so správnou odpoveďou. Posledný stĺpec (X) označuje žiakov, ktorí na úlohu neodpovedali. Položky s výberom odpovede hodnotíme podľa nasledovných kritérií:

1. podiel žiakov, ktorí si vybrali správnu odpoveď, by mal byť najväčší,
2. hodnota *P. Bis.* pri správnej odpovedi by mala byť hodnota kladná, väčšia ako 20 (optimálne väčšia ako 25),
3. hodnota *P. Bis.* pri nesprávnej odpovedi (distraktore) by mala byť hodnota záporná.

Nedodržanie týchto kritérií je v tabuľkách farebne zvýraznené.

Úspešnosť položky je percentuálny podiel žiakov, ktorí správne riešili položku.

Obťažnosť položky je doplnkom úspešnosti položky do hodnoty 100 %. Položky podľa percentuálnej hodnoty obťažnosti rozdeľujeme do nasledovných skupín:

- extrémne obťažná položka → 100 % – 90 %,
- veľmi obťažná položka → 89,9 % – 80 %,
- stredne obťažná položka (okolo 50 % je optimálna) → 79,9 % – 20 %,
- veľmi ľahká položka → 19,9 % – 10 %,
- extrémne ľahká položka – 9,9 % → 0 %.

Obťažnosť testovej úlohy je dvojrozmerná. Jej cieľom nie je len zisťovať osvojenie si požadovaných vedomostí a zručností zahrnutých do obsahu vyučovania slovenského jazyka a literatúry, ale aj to, akú náročnú kognitívnu operáciu dokáže žiak zvládnuť.

Distribúcia úspešnosti vyjadruje vzťah medzi úspešnosťou položky a celkovou výkonnosťou žiaka. Interpretuje sa grafmi, ktoré majú na osi x rozdelenie žiakov do 10 výkonnostných skupín a na osi y priemernú úspešnosť danej položky v danej výkonnostnej skupine.

Citlivosť (rozlišovacia sila položky) je schopnosť položky rozlíšiť dobrých a slabších žiakov. Ak všetkých žiakov rozdelíme podľa vzostupnej úspešnosti do desiatich skupín (od 10 do 1), tak rozdiel úspešnosti najlepšej a najslabšej skupiny je hodnota citlivosti položky. Položky podľa citlivosti rozdeľujeme do nasledovných skupín:

- kritická citlivosť → záporná hodnota,
- nedostatočná citlivosť → 0 % – 10 %,
- nízka citlivosť → 10,1 % – 20 %,
- vyhovujúca citlivosť → nad 20 %.

Neriešenosť položky je percentuálny podiel žiakov, ktorí na položku neuviedli žiadnu odpoveď.

3.2 Súhrnné charakteristiky položiek

Tab. 3 Súhrnné charakteristiky položiek 1 – 32

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu
1	19,8	35,8	,00	,08	,08	28,3
2	85,6	10,0	,00	,07	,07	6,1
3	26,8	52,2	,00	,76	,76	37,7
4	48,8	54,3	,00	,29	,29	33,3
5	11,8	17,2	,00	,17	,17	15,6
6	63,7	55,5	,00	10,23	10,23	36,4
7	45,1	63,8	,00	9,75	9,75	40,9
8	38,0	68,2	,00	7,08	7,08	45,4
9	66,2	55,5	,00	,83	,83	36,0
10	57,2	30,2	,00	,36	,36	15,7
11	70,0	27,8	,00	,51	,51	16,7
12	36,4	40,0	,00	,44	,44	24,4
13	71,0	34,9	,00	1,15	1,15	22,4
14	93,7	19,5	,00	14,91	14,91	25,1
15	26,2	55,8	,00	6,61	6,61	41,1
16	80,6	30,8	,00	5,09	5,09	22,9
17	24,7	44,9	,00	,31	,31	33,0
18	20,1	32,2	,00	,42	,42	24,4
19	36,5	35,3	,00	1,12	1,12	20,2
20	62,0	50,0	,00	,44	,44	31,2
21	75,0	30,6	,00	1,35	1,35	19,2
22	50,9	44,0	,00	5,24	5,24	25,8
23	88,1	11,8	,00	8,83	8,83	9,8
24	83,0	38,1	,00	14,88	14,88	31,8
25	17,1	22,9	,00	,25	,25	17,6
26	35,3	6,0	,00	,48	,48	-,5
27	32,0	39,0	,00	2,03	2,03	24,0
28	8,7	25,2	,00	,21	,21	29,1
29	19,4	39,5	,00	,61	,61	31,8
30	47,3	48,0	,00	5,64	5,64	28,5
31	91,5	14,4	,01	7,49	7,50	15,4
32	37,6	67,1	,01	8,36	8,37	45,3

Tab. 4 Súhrnné charakteristiky položiek 33 – 64

Položka	Obťažnosť	Citlivosť	Nedosiahnutosť	Vynechanosť	Neriešenosť	Korelácia medzi položkou a zvyškom testu
33	16,4	26,6	,01	,27	,28	21,7
34	42,5	40,0	,01	,68	,69	23,6
35	23,6	46,7	,01	,43	,44	34,5
36	65,4	48,7	,01	,80	,82	31,1
37	7,5	18,0	,02	,36	,37	22,0
38	43,9	55,0	,02	3,27	3,29	34,7
39	38,9	50,0	,02	8,82	8,83	31,0
40	54,8	41,5	,02	3,76	3,78	24,4
41	10,1	25,9	,02	,20	,22	27,2
42	22,9	51,2	,02	,43	,45	39,1
43	45,4	53,1	,02	1,17	1,20	32,3
44	42,9	24,7	,03	,42	,45	11,7
45	57,6	21,1	,05	1,77	1,82	9,1
46	10,9	22,0	,06	4,35	4,41	22,7
47	57,1	48,8	,07	17,09	17,17	29,1
48	66,1	70,2	,08	9,76	9,84	47,8
49	35,9	9,4	,10	,95	1,05	1,6
50	72,7	7,5	,11	,82	,93	,6
51	19,2	38,7	,14	,77	,91	31,4
52	73,9	6,5	,17	,94	1,12	,0
53	28,9	34,3	,18	,73	,91	22,1
54	27,9	48,6	,25	9,45	9,70	34,2
55	47,4	59,4	,28	7,23	7,51	37,0
56	58,1	50,2	,33	16,50	16,83	31,1
57	63,6	43,2	,37	,82	1,20	26,5
58	83,0	6,9	,42	2,75	3,17	2,1
59	83,5	10,6	,44	,60	1,03	6,2
60	14,3	27,4	,52	,57	1,09	23,9
61	21,5	47,1	,66	,49	1,16	36,9
62	80,5	44,2	7,34	18,08	25,42	34,5
63	62,2	35,0	8,43	2,95	11,38	19,9
64	55,7	72,5	8,43	12,09	20,51	47,2

3.3 Oblasti testu

Test z hľadiska úspešnosti môžeme interpretovať v dvoch rovinách:

1. úspešnosť podľa jednotlivých oblastí,
2. úspešnosť žiakov v jednotlivých úlohách.

Testové úlohy je možné z tematického hľadiska rozdeliť do troch oblastí:

1. čítanie s porozumením: uvedená oblasť obsahuje aj otázky zamerané na analýzu a interpretáciu textov,
2. jazyk: zvuková stránka jazyka, pravopis, lexikológia, morfológia, syntax, štylistika,
3. literatúra: literárna história, literárna teória.

Tab. 5 Úlohy zaradené do jednotlivých oblastí

Slovenský jazyk a literatúra – variant 1683	Čísla položiek	Počet položiek
Čítanie s porozumením	1, 10, 12, 13, 14, 17, 18, 19, 22, 25, 26, 28, 30, 33, 35, 36, 37, 41, 42, 44, 50, 51, 52, 54, 57, 58, 59, 60	28
Lexikológia	5, 12, 23, 39, 44, 53, 56	7
Morfológia	3, 6, 8, 22, 38, 40, 48, 55, 61, 63	10
Štylistika (sloh)	2, 31, 34, 49, 59	5
Syntax	6, 11, 16, 20, 32, 47, 62	7
Zvuková stránka jazyka	7, 24, 35, 64	4
Pravopis	4, 8, 11, 55	4
Literárna história	19, 21, 45	3
Literárna teória	9, 13, 14, 15, 25, 27, 29, 43, 46	9

Pri porovnávaní úspešnosti treba brať do úvahy aj počet úloh v jednotlivých oblastiach a ich prekryv s čítaním s porozumením.

3.3.1 Čítanie s porozumením

priemerná úspešnosť **59,33 %** (gymnázia 67,02 %, ostatné stredné školy 55,67 %)

Čítanie s porozumením testovalo 28 úloh. Osem úloh malo tretí stupeň obťažnosti, skúšali žiakov, ako vedia aplikovať alebo využívať informácie z neznámeho textu. Dvanásť úloh malo druhý stupeň obťažnosti. Tieto úlohy boli zamerané na pochopenie alebo interpretáciu textu vlastnými slovami. Osem úloh malo prvý stupeň obťažnosti. V týchto úlohách museli žiaci preukázať, ako vedia využiť svoje vedomosti a zručnosti na získanie informácií.

Špecifickým cieľom úloh bolo interpretovať a analyzovať známy aj neznámy text. Mali testovať myšlienkovú operáciu – reprodukcia, analýza a dedukcia. Väčšina úloh bola podľa štatistických ukazovateľov v pásme stredne obťažných položiek, čo znamená, že dosiahli obťažnosť medzi 20,1 – 80 percent. Najvyššiu úspešnosť zaznamenali žiaci v úlohách zameraných na určenie tvrdení, ktoré priamo vyplývajú z textu ukážky, na porozumenie myšlienky textu, orientáciu v texte. Išlo o úlohy s výberom odpovede.

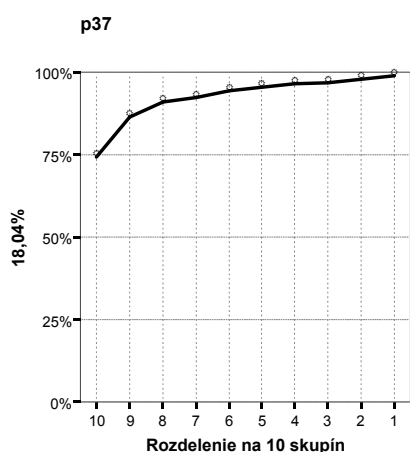
Jedna úloha (37), v ktorej mali žiaci vydedukovať informáciu z textu, vyšla ako extrémne ľahká položka s obťažnosťou 7,5 percent.

- 37** V ukážke 5 letuška so smiechom položila otázku *Dáte si niečo na pitie*, pretože
- (A) Vasilka dobre poznala a vedela, že je abstinent.
 - (B) otázku nemyslela vážne.
 - (C) lietadlo už padalo k zemi.
 - (D) po poslednej katastrofe sa v lietadlách nepodáva pitie.

Tab. 6 Analýza distraktorov položky č. 37 s výberom odpovede

		A37	B37	C37	D37	X37
1	P. Bis.	-,11	,22	-,14	-,12	-,06
2	p	,01	,93	,04	,01	,00
3	N	407,00	27346,00	1252,00	431,00	110,00

Zo štatistickej analýzy položky (Tab. 6) vyčítame, že väčšina žiakov túto úlohu riešila dobre a vybrala si správnu odpoveď B. Pri distraktoroch A, C, D vidíme záporné hodnoty, z čoho vyplýva, že tieto odpovede si volili žiaci v teste menej úspešne.

Obr. 7 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf citlivosti (Obr. 7) vykazuje nízku citlivosť 18,04 percent, úloha málo rozlišovala dobrých a slabých žiakov. Všetci žiaci, aj tí najslabší, ju riešili s vysokou úspešnosťou.

Nižšiu úspešnosť žiaci vykazovali v úlohách, v ktorých bolo nutné obsahovo analyzovať text, v úlohách vyžadujúcich náročnejšiu analýzu a interpretáciu textu, najmä poetického. Zväčša to boli otvorené úlohy, vyžadujúce si krátku odpoveď. Úlohy preukázali dobrú citlivosť, rozdeľovali dobrých a slabých žiakov.

Extrémnu obťažnosť, až 93,7 percent, vykazovala úloha s krátkou odpoveďou (14). Úloha si vyžadovala pozorné čítanie a analýzu textu, ale zároveň skúšala aplikáciu vedomostí z teórie literatúry, preto sa tejto úlohe budeme podrobnejšie venovať pri rozbere oblasti literatúra.

Ako veľmi obťažné položky vyšli úlohy 58 s 83,0 a 59 s 83,5 percentnou obťažnosťou. Obidve testovali čítanie s porozumením, otázka 59 aj aplikáciu vedomostí zo štylistiky, preto sa jej na tomto mieste venovať nebudeme.

58 V ktorej možnosti je uvedené tvrdenie vyplývajúce z ukážky 8?

- (A) Malé vydavateľstvá úzko spolupracujú s veľkými vydavateľskými domami.
- (B) Malým vydavateľstvám chýba schopnosť rýchlo reagovať na nové podnety.
- (C) Slovenské denníky v roku 2007 stagnovali dvakrát viac ako časopisy.
- (D) Vstup denníka Plus jeden deň v roku 2007 zmenil pomery v mediálnom svete.

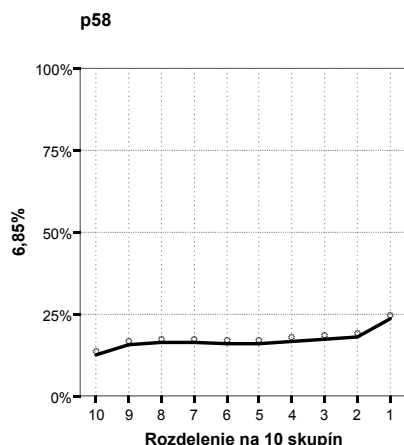
Tab. 7 Analýza distraktorov položky č. 58 s výberom odpovede

		A58	B58	C58	D58	X58
1	P. Bis.	-,08	,02	-,02	,08	-,12
2	p	,06	,17	,26	,48	,03
3	N	1646,00	5024,00	7793,00	14136,00	935,00

Štatistická analýza distraktorov (Tab. 7) vykazovala, že správnu odpoveď B si volilo menej žiakov v teste úspešných, ako distraktor D. Distraktory majú byť volené tak, aby žiaci nad nimi boli nútení uvažovať, ale zároveň v nich musia odhaliť nepravdu, chybu, ktorá vylučuje správnu odpoveď. V ukážke sa opisuje dianie na printovom trhu v roku 2007, kedy na printový trh vstupuje prvý bezplatný denník a zaznamenávame rast denníka Plus jeden deň. Odpoveď D nemôže byť správna, keď hovorí o *vstupe denníka Plus jeden deň*.

Správnu odpoveď *Malým vydavateľstvám chýba schopnosť rýchlo reagovať na nové podnety* treba vydedukovať po pozornom prečítaní náročného publicistického textu. Malé vydavateľstvá „menšie vydavateľské domy; týždenníky, mesačníky“ odchádzajú do internetového priestoru. Internetový priestor – „internetová stránka“ je charakterizovaná „interaktivitou, inovatívnosťou“ a nízkou nákladovosťou, ktorá malým vydavateľstvám chýba. Žiaci mali vychádzať z aktivít, ktoré vykonávajú internetové stránky. Práve to malým vydavateľstvám chýba, a preto sú neúspešné. Prechod na web je dôsledok, ale nie príčina či podnet. Podnetom mala byť pre malé firmy napr. nová situácia na inzertnom trhu, na ktoré

malé vydavateľstvá nezareagovali. Nový podnet je aj nižšia solventnosť klientov, a malé vydavateľstvá nedokázali znížiť cenu na úroveň webu.

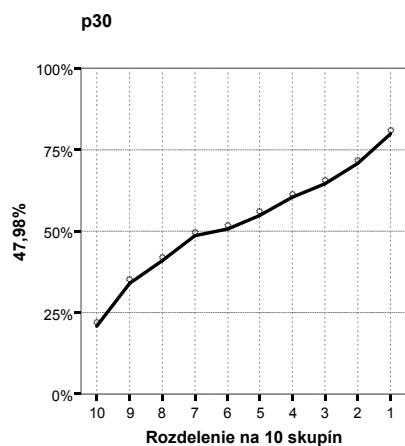
Obr. 8 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf citlivosti (Obr. 8) vykazuje nedostatočnú citlivosť 6,85 percent, úloha skoro vôbec nerozlišovala dobrých a slabých žiakov. Všetci žiaci, aj tí najlepší, ju riešili s úspešnosťou v intervale od 10 do 25 percent. Malá rozlišovacia schopnosť a veľmi nízka úspešnosť úlohy nás viedli k jej prebodovaniu, každému žiakovi sme pridelili za túto úlohu bod.

Ukážkou stredne obťažnej úlohy (47,3 %) s vyhovujúcou citlivosťou (47,98 %), ktorá dobre rozlišovala žiakov, je otázka na čítanie s porozumením, vyžadujúca si krátku odpoveď.

30 Vypíšte z ukážky 4 slovo, ktoré Jiří Vacek označil za dôvod pre napísanie svojho románu.

Správna odpoveď je *sľub*. Je to kľúčové slovo, ktoré z textu jasne vyplýva. Autor píše: „...*Iba sľub, daný v časoch choroby, sľub sebe a mojim priateľom, ma doviedol k tomuto pokusu.*“

Obr. 9 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Z krivky citlivosti (Obr. 9) možno vyčítať, že čítanie s porozumením robí niektorým žiakom ešte stále problémy.

3.3.2 Jazyk

priemerná úspešnosť **45,63 %**

V **lexikológii** (7 úloh) jedna úloha mala prvý stupeň obtiažnosti, štyri mali druhý stupeň, dve úlohy tretí stupeň obtiažnosti. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti z lexikológie. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia, analýza a dedukcia.

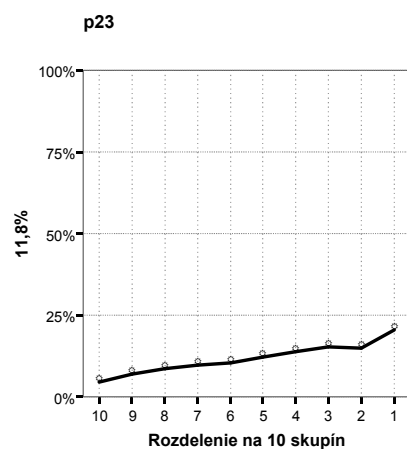
Väčšina úloh bola podľa štatistických ukazovateľov v pásme stredne obtiažných položiek. Jedna úloha (5) mala ukazovatele veľmi ľahkej úlohy, dosiahla obtiažnosť 11,8 percent a citlivosť 17,2 percent, čo je nízka citlivosť.

Ako veľmi obtiažná položka sa ukázala úloha 23, s 88,1 percentnou obtiažnosťou a nízkou, 11,8 percentnou citlivosťou. Úloha skúšala, ako vedia žiaci identifikovať expresívne slová, pričom mali využiť dedukciu a prácu s textom.

23 Vypíšte z prvých troch odsekov ukážky 3 jedno expresívne sloveso.

Úloha si vyžadovala pozorné prečítanie textu a zadania. Už v čase hodnotenia testu sa vyskytli problémy, preto neúspech tejto úlohy pripisujeme nepozornému prečítaniu úlohy nie len žiakmi, ale aj hodnotiteľmi. Úlohu konzultovali predsedovia PMK s pracovníkmi NÚCEM preto, lebo aj oni, tak isto ako žiaci, si nepozorne prečítali zadanie, v ktorom mali žiaci vypísať expresívne **sloveso**. Čítali na konci slovo, a preto im v Kľúči správnych odpovedí chýbalo slovo *svinstvo*. Keď sme ich upozornili, že v zadaní je sloveso, uznali, že kľúč je správny.

Slovo je nadradeným pojmom, sloveso je už v rámci kategorizácie slov slovný druh (plnovýznamový, ohybný), ale slovom stále je. Maturantovi nemôže robiť problém taká základná vec, ako určenie slovného druhu. Platí to aj na expresívne slová, tam sa tiež nestretávali len s podstatnými menami.

Obr. 10 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Graf citlivosti (Obr. 10) vykazuje nízku citlivosť 11,8 percent. Malá rozlišovacia schopnosť a veľmi nízka úspešnosť úlohy nás viedli k jej prebodovaniu, každému žiakovi sme prideliť za túto úlohu bod.

Priemerná úspešnosť v lexikológii bola 55,83 percentná. Z toho úspešnejší boli žiaci gymnázií so 62,63 percentami. Žiaci ostatných stredných škôl mali úspešnosť 52,60 percentnú.

V **morfológii** (10 úloh) dve úlohy mali prvý, ostatné úlohy druhý stupeň obťažnosti. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti z morfológie. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia a dedukcia. Všetky úlohy boli podľa štatistických ukazovateľov v pásme stredne obťažných položiek.

Priemerná úspešnosť v morfológii bola 52,51 percentná. Z toho žiaci gymnázií dosiahli 66,62 percent a ostatných stredných škôl 45,80 percent.

V **syntaxi** (7 úloh) mali dve úlohy tretí a päť úloh druhý stupeň obťažnosti. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti zo syntaxe. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia. Všetky úlohy boli podľa štatistických ukazovateľov v pásme stredne obťažných položiek (37 – 80 percent) a mali vyhovujúcu citlivosť, dobre rozlišovali dobrých a slabých žiakov.

Najvyššiu úspešnosť zaznamenala úloha, kde mali určiť vetný člen v danej vete (úloha s krátkou odpoveďou), najnižšiu otázky, kde mali určiť druh vety podľa zloženia a počet viet vo veršoch (úlohy s krátkou odpoveďou).

Priemerná úspešnosť v syntaxi bola 36,00 percentná. Z toho úspešnejší boli žiaci gymnázií so 49,59 percentami, ostatné stredné školy dosiahli 29,54 percent.

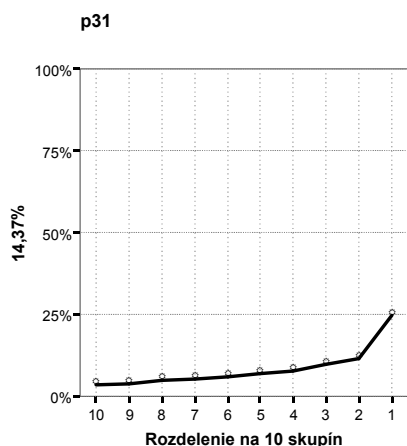
V oblasti **štylistika/sloh** test obsahoval 5 úloh. Tri úlohy mali druhý stupeň obťažnosti, dve tretí stupeň. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti zo štylistiky. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia. Dve úlohy boli podľa štatistických ukazovateľov v pásme stredne obťažných položiek, dve úlohy v pásme veľmi obťažných a jedna úloha vyšla ako extrémne obťažná položka.

31 Ktorý slohový postup prevažuje v ukážke 4?

Úloha, ktorá si vyžadovala krátku odpoveď a pozorné čítanie robila žiakom veľké problémy. V krátkom úryvku z románu Jiřího Vacka prevláda *výkladový/úvahový* slohový postup (odpoveď v Klúči). Predpokladáme že väčšina žiakov uviedla rozprávací slohový postup, ale takáto odpoveď nie je správna. Každý román (okrem francúzskeho nového románu) je rozprávanie, ale v umeleckom diele nie je tzv. „čisté rozprávanie“ – aj v tejto ukážke 5., 6., 7. veta patrí do rozprávania, ostatý text ukážky je úvahový. Už druhá veta ukážky naznačuje úvahu, autor nevie, aké pocity v ňom spomienky vyvolávajú. Nemyslí si, že je vzorom

vhodným nasledovania, nevidí rozdiel medzi alkoholom a drogami. Slová „Každý z nás sa snaží...“ tiež nemôžeme zaradiť do rozprávania, veď on si to len myslí. Ďalej píše, že sa mu zdá...

Úloha iba do malej miery rozlíšila prvé dve výkonnostné skupiny (pozri Obr. 11).

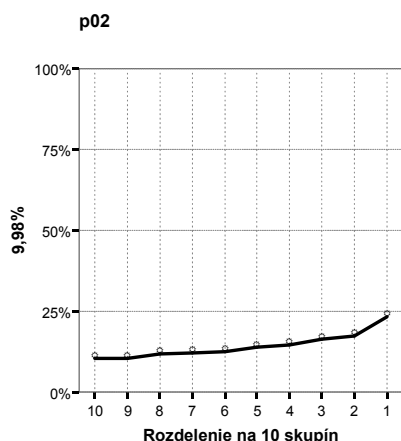

Obr. 11 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Problém mali žiaci aj s úlohou č. 2, v ktorej mali určiť slohový útvar vyznačený v ukážke 1. Správna odpoveď je B, žiaci si volili distraktor C. Táto úloha bola pre malú rozlišovaciu schopnosť (citlivosť 10 percent) a veľmi nízku úspešnosť (obťažnosť 85,6 percent) prebodovaná (pozri Tab. 8 a Obr. 12).

Tab. 8 Analýza distraktorov položky č. 2 s výberom odpovede

		A02	B02	C02	D02	X02
1	P. Bis.	-,04	,06	-,05	-,03	-,01
2	p	,00	,14	,85	,00	,00
3	N	66,00	4246,00	25108,00	102,00	22,00

Obr. 12 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Úloha č. 59, ktorá bola zameraná aj na čítanie s porozumením, mala tiež nevyhovujúce štatistické ukazovatele.

59 Ktorý slohový postup prevažuje v ukážke 8?

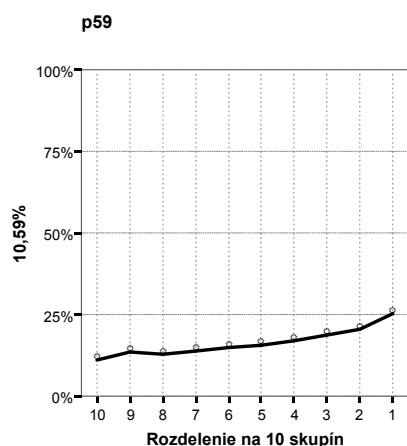
(A) opisný (B) informačný (C) výkladový (D) rozprávací

Ukážka 8 má uvedenú autorku a názov diela, pod tým je uvedené, že ide o upravený úryvok. Autori testu zámerné neuviedli zdroj, aby žiakov nenavigovali k spravodajstvu, a tým k informačnému slohovému postupu. V texte ide o analýzu slovenského printového trhu – najprv je vysvetlenie stavu printového trhu; uvedenie dôvodov, prečo sa to stalo. Čistý informačný slohový postup bez výkladových častí neodpovedá nikdy na otázku: Prečo? Výklad sa zas nezaobíde bez údajov alebo opisu. Tu však bol jednoznačný autorský (Černegovej) zámer: vysvetliť. Správna odpoveď je C. Väčšina žiakov v teste úspešných si zvolila distraktor B (pozri Tab. 9).

Graf citlivosti (Obr. 13) vykazuje nízku citivosť 10,58 percent, žiakov rozlišuje veľmi málo.

Tab. 9 Analýza distraktorov položky č. 59 s výberom odpovede

		A59	B59	C59	D59	X59
1	P. Bis.	-,10	,05	,06	-,11	-,12
2	p	,03	,77	,17	,02	,01
3	N	817,00	22889,00	4881,00	647,00	305,00

Obr. 13 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Priemerná úspešnosť v štylistike bola 31,89 percentná. Z toho žiaci gymnázií dosiahli 35,79 percent, ostatné stredné školy 30,03 percent.

V oblasti **zvuková stránka jazyka** s priemernou úspešnosťou 48,82 percent (4 úlohy) tri úlohy mali druhý stupeň obtiažnosti, jedna tretí stupeň. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti z fonetiky. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia a dedukcia. Všetky úlohy boli podľa štatistických ukazovateľov v pásme stredne obtiažných položiek.

Zo zvukovej stránky jazyka žiaci gymnázií dosiahli 65,81 percent a žiaci ostatných stredných škôl 40,74 percent.

V oblasti **pravopis** s priemernou úspešnosťou 48,75 percent (4 úlohy), tri úlohy mali druhý stupeň obtiažnosti, jedna tretí stupeň. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti z ortografie. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia. Všetky úlohy boli podľa štatistických ukazovateľov v pásme stredne obtiažných položiek.

Z pravopisu boli tiež úspešnejší gymnazisti so 62,62 percentami. Žiaci ostatných stredných škôl dosiahli z pravopisu 42,16 percent.

3.3.3 Literatúra

priemerná úspešnosť **50,49 %**

V oblasti **literárna história** mali všetky tri úlohy druhý stupeň obtiažnosti. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti z dejín literatúry. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia a reprodukcia. Všetky úlohy boli podľa štatistických ukazovateľov v pásme stredne obtiažných položiek. S najväčšou úspešnosťou riešili žiaci úlohu, kde mali určiť znaky naturizmu, väčšiu obtiažnosť vykazovali úlohy, kde mali určiť autora medzivojnového obdobia a charakterizovať klasicizmus.

Priemerná úspešnosť v literárnej histórii bola 43,50 percentná. Z toho žiaci gymnázií dosiahli 50,83 percent, ostatných stredných škôl 40,01 percent.

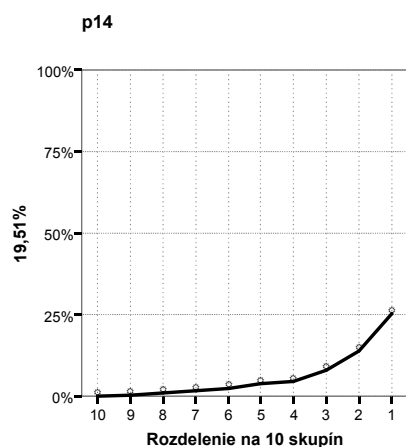
Literárna teória (9 úloh) mala štyri úlohy na prvom stupni, dve na druhom stupni a tri na treťom stupni obtiažnosti. Špecifickým cieľom úloh bolo aplikovať vedomosti z teórie literatúry. Mali testovať myšlienkovú operáciu – aplikácia, reprodukcia, analýza a dedukcia. Tri úlohy boli podľa štatistických ukazovateľov v pásme veľmi ľahkých úloh, jedna položka vyšla ako extrémne ťažká, zvyšné patrili medzi stredne obtiažné položky. Všetky úlohy mali vyhovujúcu citlivosť, dobre rozlišovali dobrých a slabých žiakov.

Žiaci dobre aplikovali svoje vedomosti o rýme, o románe, o type literárnej postavy a replike. Menej úspešní boli v úlohe, v ktorej mali identifikovať pravidlá sylabického verša.

Ako extrémne ťažká vyšla úloha č. 14 s krátkou odpoveďou, ktorú sme už spomínali vyššie pri čítaní s porozumením. Úloha sa viazala na ukážku 2.

- 14** Pomenujte umelecký jazykový prostriedok, ktorý predstavuje nasledujúci verš:
tu skovaný v okovoch, ale voľný vo sne.

Graf citlivosti (Obr. 14) vykazuje nízku citlivosť 19,51 percent, úloha rozlišovala žiakov len v posledných štyroch stupňoch výkonnostnej skupiny. Všetci žiaci, aj tí najlepší, ju riešili s úspešnosťou v intervale do 25 percent.

Obr. 14 Distribúcia úspešnosti a citlivosť

Úlohy, ktoré skúšajú umelecké jazykové prostriedky, každoročne robia žiakom najväčšie problémy a vždy je úspešnosť ich riešenia veľmi nízka. V Cielových požiadavkách na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry z roku 2008 na strane 4 bod 6 Štylistika literárneho textu sa nachádza protiklad spolu s metaforou, epitetom atď.

Správna odpoveď podľa Kľúča správnych odpovedí k tejto úlohe je kontrast/protiklad. Oba pojmy sú rovnocenné. Cudzie slovo autori použili práve preto, aby žiaci zbytočne nestratili bod v prípade, že použijú tento termín.

V školách sa vyučuje z viacerých teórií literatúry, preto proti termínu umelecký jazykový prostriedok nemožno nič namietat', je dostatočne „široký“, teda mu rozumeli aj žiaci z odborných škôl. Žiaci zrejme často uvádzali odpovede paradox a elipsa, ktoré nie sú správne, nemohli sa uznať.

Paradox má v umeleckých textoch charakter výroku (napr. aforistického výroku, vtipnej myšlienky) a druhá časť je často až šokujúco neočakávaná. Napr.: Bol vraj veľmi veselý – ako všetci smutní ľudia. (A. Matuška). Citovaná časť textu J. Bottu je obraz, nie výrok. Príručka teórie literatúry uvádza na s. 40 paradox ako štylistickú figúru a pripomína: „Protirečenie je iba zdanlivé, pretože slúži na vyjadrenie hlbšej myšlienky, životnej pravdy.“

Elipsa by to bola len v prípade gramaticky poňatého zadania. Zadanie však žiada, aby žiak analyzoval celý druhý verš, nie slovné spojenie či vetný sklad; druhý verš je pokračovaním výpočtu (vymenúvanie) vlastností *mladého syna Tatier* – Jánošíka: *je mladý, zbičovaný, skovaný, no voľný...* Ten istý prostriedok Botto opakuje v 5. verši, čím autor len dokazuje svoj zámer: *Spí opretý na kláto, odretý zo zlata*. Okrem iného sa tu opäť opakuje protiklad nie

paradox (*odretý* a *ligotavý*). V prvých 6 veršoch si autor vystačí so slovesom *spí...* Vyššie napísané zároveň potvrdzuje, že ide o protiklad – tu to nie je postavené na kompozícii, ale na obrazoch vyjadrených slovami s protikladným významom: *odratý* – *ligotavý*; *skovaný* – *volný*. Časť textu, ktorá je založená na elipse, je v 7. a 8 verši.

Priemerná úspešnosť v literárnej teórii bola 57,48 percentná. Z toho žiaci gymnázií dosiahli 68,74 percent, ostatných stredných škôl 52,13 percent.

Po vyhodnotení testu konštatujeme, že takmer vo všetkých oblastiach žiaci dosiahli slabšie výsledky ako minulý rok. Úspešnosť žiakov v teste bola jednoznačne vyššia na gymnáziách. Žiaci ostatných stredných škôl dosahovali v každej oblasti nižšiu úspešnosť (pozri Tab. 10).

Tab. 10 Úspešnosť žiakov podľa typu školy v jednotlivých oblastiach

SJL	Priemer		
	Typ školy		
	GYM	ostatné	spolu
Čítanie s porozumením	67,02	55,67	59,33
Zvuková stránka jazyka	65,81	40,74	48,82
Pravopis	62,62	42,16	48,75
Lexikológia	62,63	52,60	55,83
Morfológia	66,62	45,80	52,51
Syntax	49,59	29,54	36,00
Štylistika	35,79	30,03	31,89
Literárna história	50,83	40,01	43,50
Literárna teória	68,74	52,13	57,48

4 Vyhodnotenie PFIČ MS zo slovenského jazyka a literatúry

Cieľom PFIČ MS je preveriť schopnosť žiaka písať samostatne, žánrovo, štylisticky a gramaticky adekvátne, jasne, zrozumiteľne a na primeranej úrovni podľa cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti absolventa strednej školy. PFIČ je riadené písanie na základe slovného, vizuálneho alebo sluchového podnetu. Testovali sa ňou zručnosti ako formálne členenie písomného prejavu, dodržanie obsahu, používanie primeraných gramatických štruktúr, rozsah slovnej zásoby, kompozícia, štylizácia a pravopis.

Hodnotenie PFIČ SJL riadili vedúci predmetovej komisie na jednotlivých školách. Hodnotiteľmi boli interní učitelia, ktorí majú v aprobácii slovenský jazyk a riadili sa pokynmi vedúceho PK a Pokynmi na hodnotenie PFIČ MS, pričom rešpektovali obsah Cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry. PFIČ každého žiaka mali posúdiť dvaja hodnotitelia.

Pri hodnotení PFIČ SJL sa hodnotitelia riadili kritériami na hodnotenie, podľa ktorých hodnotili vonkajšiu formu, vnútornú formu a celkový dojem. Maximálny počet bodov za vonkajšiu formu a celkový dojem bol 4 body. Vnútorná forma sa členila na päť častí – obsah, kompozícia, jazyk, pravopis, štýl – maximálne 4 body. Maximálny počet možných dosiahnutých bodov za vnútornú formu bol 20 bodov, za celú PFIČ 28 bodov (100 percent).

PFIČ SJL MS mohli žiaci písať 150 minút, pričom mali dodržať rozsah najmenej 1,5 strany a najviac 3 strany formátu A4. Žiaci si mohli vybrať jednu zo štyroch ponúknutých tém rôznych žánrov. Zvolili si tú tému, v ktorej mohli najviac rozvinúť svoje zručnosti, schopnosti a vedomosti.

Témy písomnej formy internej časti boli vyhlásené v Slovenskom rozhlase v deň konania externej časti MS. Boli vylosované z troch obálok, z ktorých každá obsahovala 4 rôzne zadania.

4.1 Výber tém

PFIČ zo slovenského jazyka a literatúry sa zúčastnilo 58 926 žiakov. Údaje sme dostali o 57 324 žiakoch, ktorí mali kompletne ohodnotené všetky oblasti PFIČ.

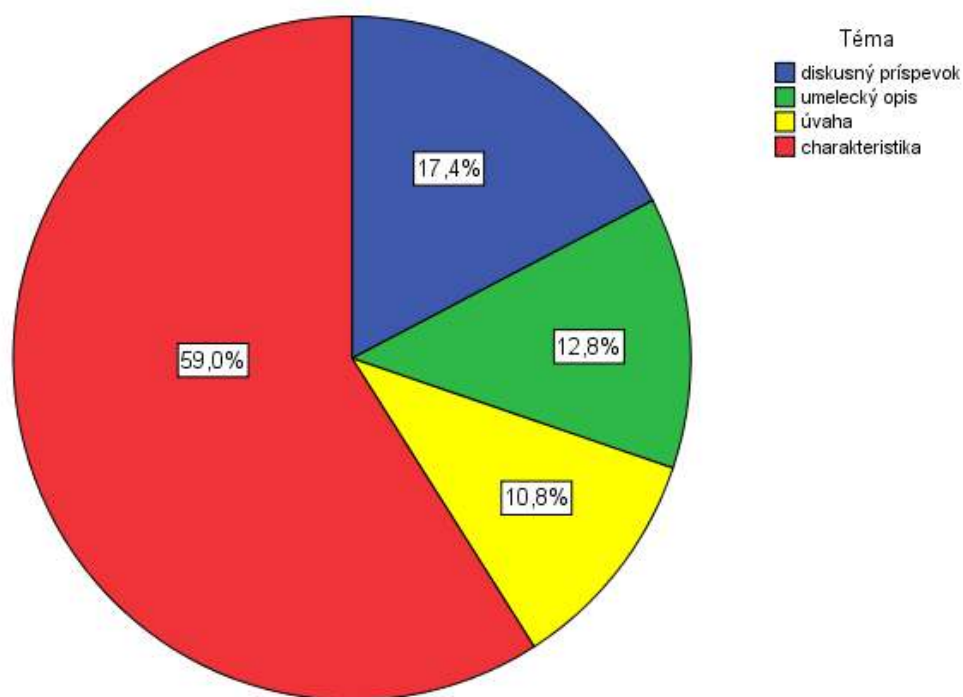
Témy PFIČ MS 2010

1. *Úroveň spoločnosti sa posudzuje podľa toho, ako sa dokáže správať voči svojim najbezbrannejším* (Diskusný príspevok)
2. *Môj svet* (Umelecký opis školy)
3. *Bol by Holden Caulfield prototyp mladého rebela aj dnes?* (Úvaha)
4. *Hovorila o mne...* (Charakteristika osoby)

Viac ako polovica žiakov si volila charakteristiku (pozri Tab. 11 a Obr. 15). Ostatné žánre majú porovnateľné zastúpenie. Pri výbere tém nás prekvapilo malé zastúpenie úvahy, ktorá je medzi žiakmi najobľúbenejšia a volia si ju najčastejšie. Tohoročný výber bol zrejme ovplyvnený témou, ktorá si vyžadovala poznanie, prečítanie literárneho diela Kto chytá v žite. Dielo je v cieľových požiadavkách.

Tab. 11 Výber tém

		Počet	%
Téma	diskusný príspevok	9922	17,4
	umelecký opis	7336	12,8
	úvaha	6154	10,8
	charakteristika	33733	59,0
	Spolu	57145	100,0

Obr. 15 Pomerné zastúpenie jednotlivých tém

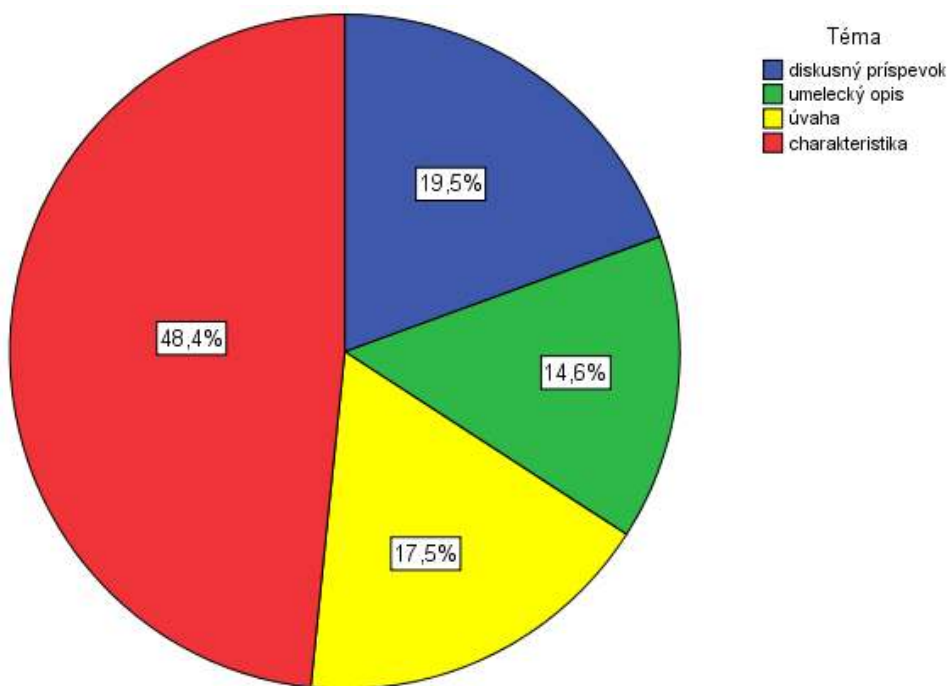
4.2. Úspešnosť PFIČ

Úspešnosť PFIČ je **65,8** percentná.

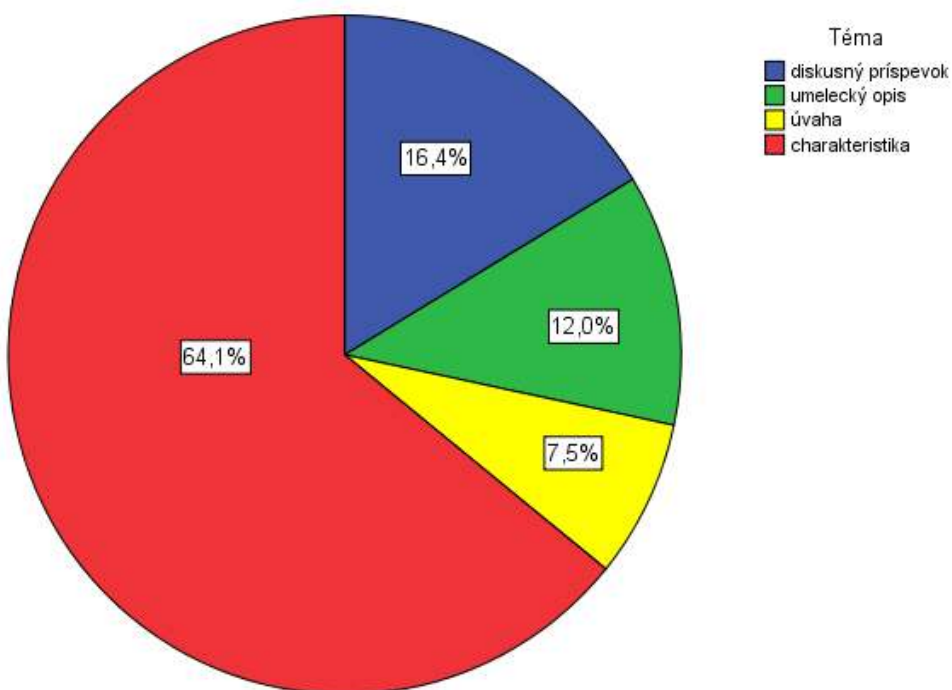
Pri analýze PFIČ nás zaujímalo, či výber témy ovplyvňuje jej úspešnosť. Ako vidieť na nasledujúcich grafoch, rozdiely medzi skupinami sú štatisticky významné, ale ide o príliš

malé významové rozdiely na to, aby ich bolo možné brať reálne do úvahy. Štatistická signifikancia rozdielov je daná veľkosťou vzorky.

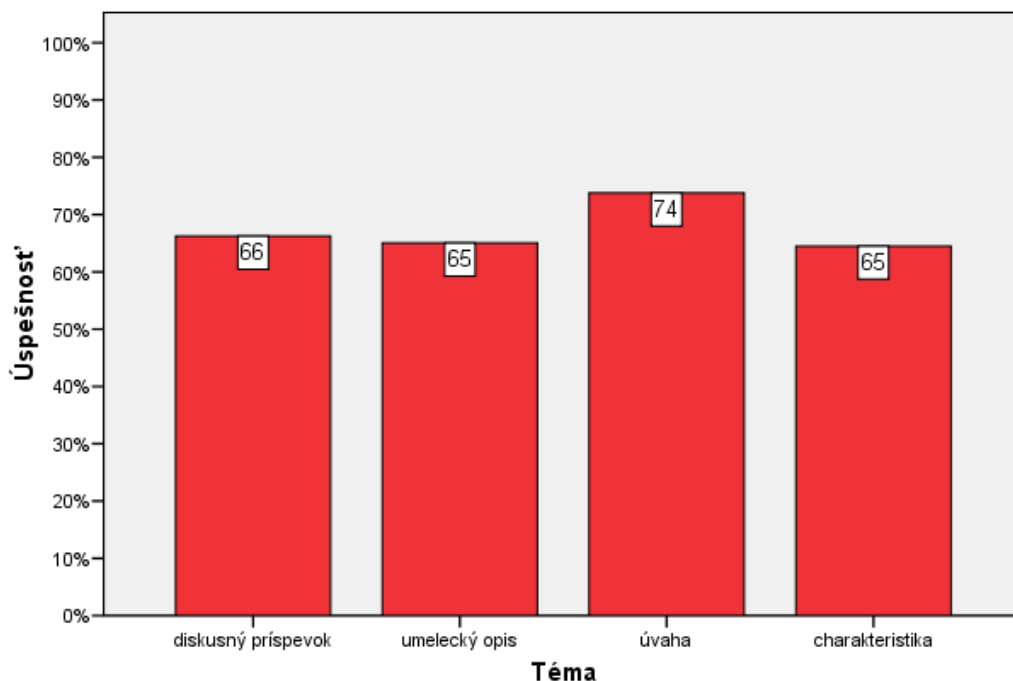
Nasledujúce grafy (Obr. 16 – 18) zobrazujú výber témy podľa typu školy a úspešnosť žiakov v jednotlivých témach PFIČ.

Obr. 16 Výber tém podľa typu školy – gymnáziá

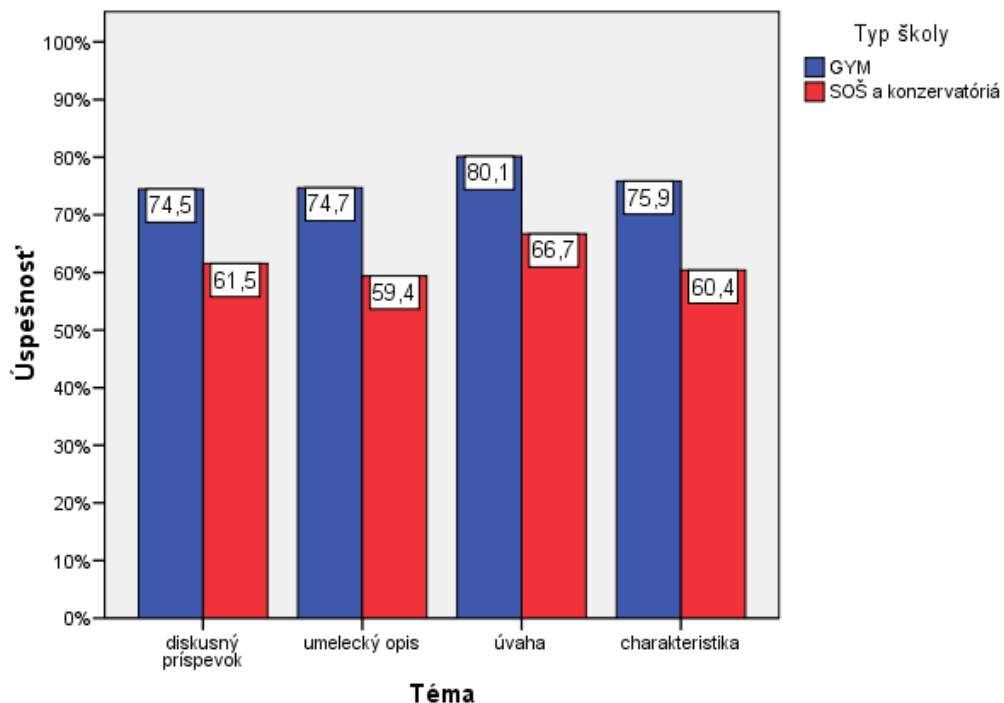

Obr. 17 Výber tém podľa typu školy – SOŠ a konzervatóriá

Obr. 18 Úspešnosť podľa tém

V nasledujúcej grafe (Obr. 19) je uvedená úspešnosť žiakov gymnázií a stredných odborných škôl a konzervatórií podľa zvolenej témy.

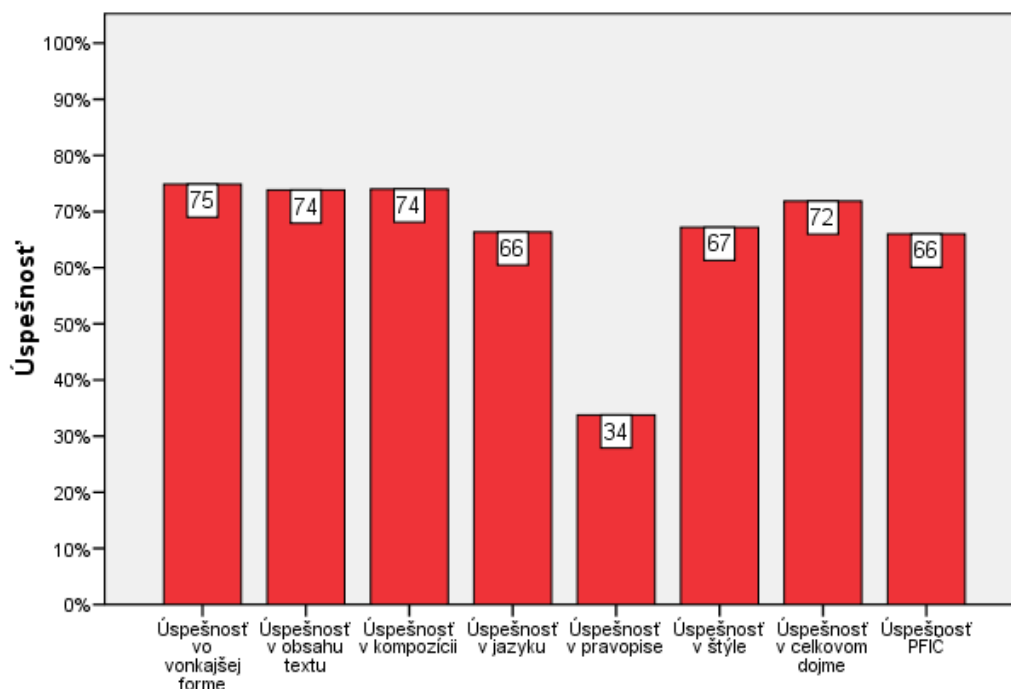
Obr. 19 Úspešnosť žiakov v PFIČ MS podľa typu školy

Výsledky žiakov gymnázií boli vo všetkých témach štatisticky významne lepšie ako výsledky žiakov stredných odborných škôl a konzervatórií. Rozdiely boli stredne vecne významné. Najväčšie rozdiely v úspešnosti podľa typu školy sa zistili u žiakov, ktorí si vybrali umelecký opis a najmenšie medzi žiakmi, ktorí si vybrali diskusný príspevok.

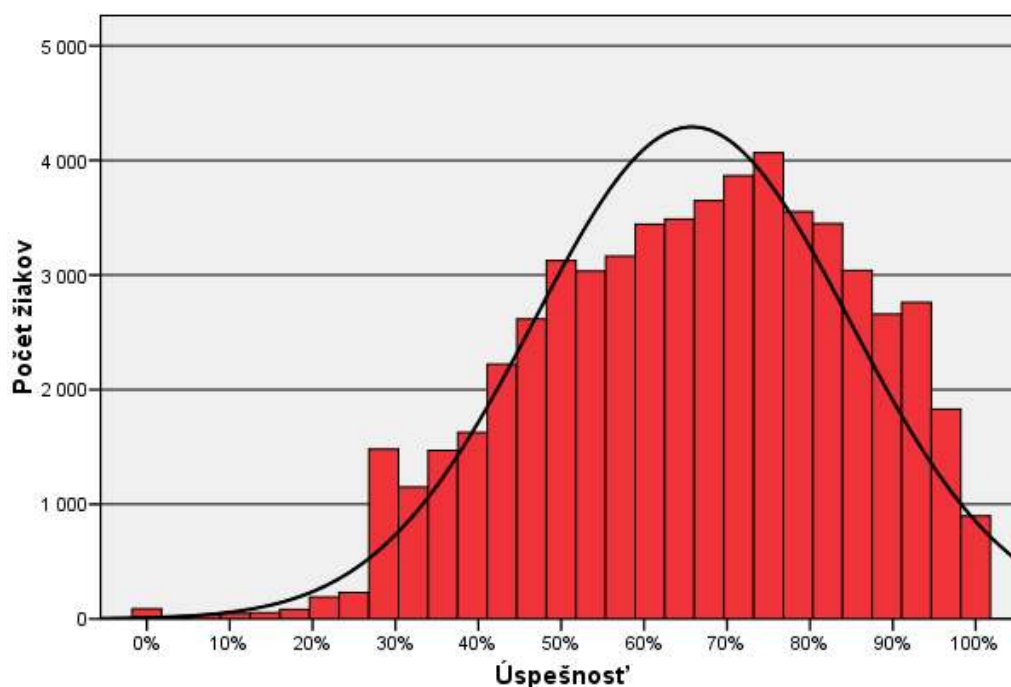
Tab. 12 Úspešnosť PFIČ v častiach a celku (v %)

Úspešnosť vo vonkajšej forme	Úspešnosť v obsahu textu	Úspešnosť v kompozícii	Úspešnosť v jazyku	Úspešnosť v pravopise	Úspešnosť v štýle	Úspešnosť v celkovom dojme	Úspešnosť PFIČ
74,9	73,7	73,9	66,2	33,8	67,0	71,8	65,8

Najlepšie výsledky dosiahli žiaci vo vonkajšej forme, kompozícii, v obsahu textu a v celkovom dojme. Štýl a jazyková stránka textu dosiahli priemerné hodnotenie nad 66 percent. Opäť musíme konštatovať, že v pravopise žiaci dosahujú veľmi slabé výsledky, 33,8 percent je oproti ostatným častiam veľmi málo. Pravopis je najslabším článkom PFIČ, žiaci ho neovládajú, hodnotenie pravopisu nerozlišuje dobrých žiakov od slabých, rezervy majú všetci.

Obr. 20 Úspešnosť PFIČ v častiach a celku

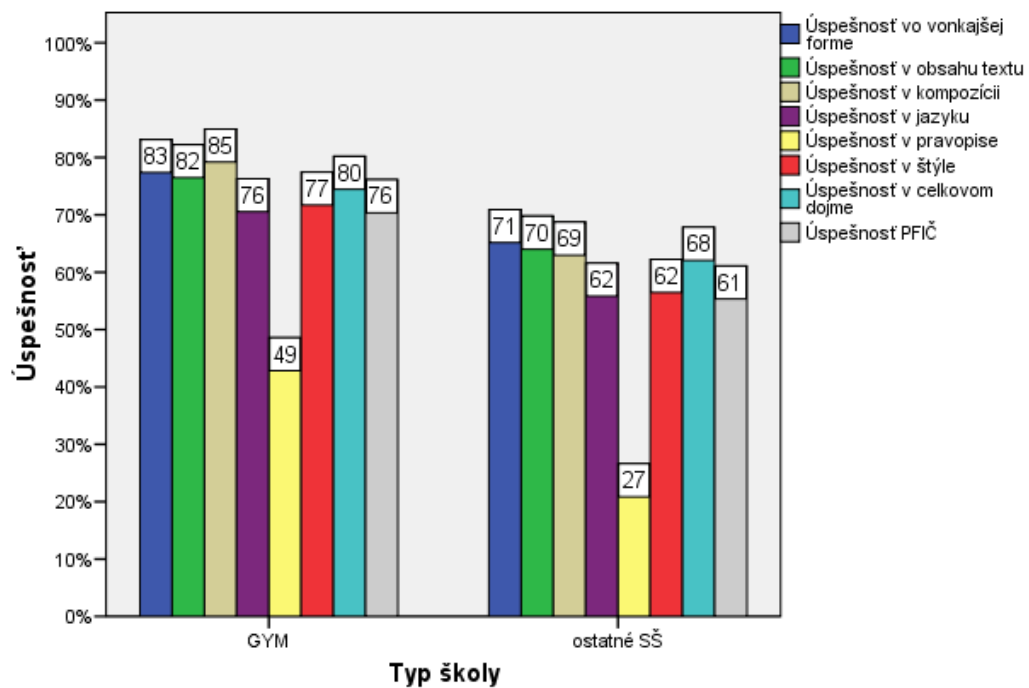

Obr. 21 Histogram úspešnosti PFIČ MS

Vo všetkých oblastiach písomnej práce lepšie bodovanie dosiahli žiaci gymnázií. Najslabšie výsledky aj gymnazisti dosiahli v pravopise. Najväčšie rozdiely medzi žiakmi rozdelenými podľa typu školy boli v pravopise a najmenšie vo vonkajšej forme. V tabuľke č. 13 je priemerný počet bodov dosiahnutý v jednotlivých oblastiach na gymnáziách a ostatných stredných školách.

Tab. 13 Priemerná úspešnosť žiakov v oblastiach podľa typu školy (v %)

Typ školy	Úspešnosť vo vonkajšej forme	Úspešnosť v obsahu textu	Úspešnosť v kompozícii	Úspešnosť v jazyku	Úspešnosť v pravopise	Úspešnosť v štýle	Úspešnosť v celkovom dojme	Úspešnosť PFIČ
GYM	83,1	82,2	84,9	76,3	48,6	77,4	80,2	76,0
SOS a konzervatóriá	70,9	69,7	68,6	61,4	26,6	62,1	67,7	60,9
Total	74,9	73,7	73,9	66,2	33,8	67,1	71,8	65,8

Obr. 22 Priemerná úspešnosť žiakov v oblastiach podľa typu školy

ZÁVER

Na výsledky riešenia testu externej časti MS zo slovenského jazyka a literatúry sa môžeme pozerat' z hľadiska kvality výkonu žiakov, ako aj z hľadiska kvality meracieho nástroja – testu, pričom tieto dva aspekty sú navzájom prepojené.

Test EČ MS zo slovenského jazyka a literatúry riešilo 58 926 maturantov. Počty v jednotlivých krajoch boli vyrovnané. Podľa zriaďovateľa 78 percent žiakov pochádzalo zo štátnych škôl, zvyšok bol rovnomerne rozdelený medzi žiakov cirkevných a súkromných škôl. V rozdelení podľa typu školy asi jednu tretinu tvorili žiaci gymnázií, ďalšie 2/3 tvorili žiaci ostatných stredných škôl. Podiel chlapcov a dievčat bol približne vyvážený s miernou prevahou dievčat.

Priemerná úspešnosť celého súboru (národný priemer) bola **60,6** percentná.

Výkon žiakov podľa krajov bol vyrovnaný. Podľa zriaďovateľa najlepšie výsledky dosiahli žiaci cirkevných škôl, a to na úrovni miernej signifikancie. Z hľadiska typu školy, výkon žiakov gymnázií – priemerná úspešnosť 70,2 percent – je lepší, ako výkon žiakov ostatných stredných škôl, kde priemerná úspešnosť bola 56,1 percent. V porovnaní podľa pohlavia priemerný výkon dievčat bol veľmi mierne lepší, ako priemerný výkon chlapcov. Celkovo bol test z rodového hľadiska náročnosti položiek dobre vyvážený.

Ak porovnáme výkon podľa polročnej klasifikácie žiaka zo slovenského jazyka a literatúry, úspešnosť v teste podľa predpokladu klesala s ich klasifikačným stupňom.

Dá sa konštatovať, že dosiahnuté priemerné výkony boli primerané širokospektrálnej populácii, ktorá tento test riešila.

Vyhodnotenie úspešnosti žiakov v jednotlivých oblastiach konštatuje zhoršenie výsledkov takmer vo všetkých oblastiach. Úspešnosť úloh s výberom odpovede a úloh s krátkou odpoveďou je porovnateľná. Gymnazisti sú vo všetkých oblastiach testu lepší ako žiaci ostatných stredných škôl.

Pri hodnotení výsledkov PFIČ treba brať do úvahy fakt, že aj pri dôslednom dodržiavaní bodovania podľa kritérií hodnotenia je posudzovanie písomnej práce veľmi náročné a ovplyvnené subjektívnymi faktormi. Uvedomujeme si, že pokiaľ bude hodnotenie PFIČ prebiehať na jednotlivých školách, nikdy nemôžeme hovoriť o objektivite v pravom slova zmysle. Napriek tomu môžeme konštatovať, že na výsledkoch dosiahnutých v jednotlivých častiach písomnej práce badať veľký posun k objektivizácii, učitelia veľmi rozvážne bodujú jednotlivé časti a len v ojedinelých prípadoch žiaci dosahujú plných 28 bodov, najvyššie možné bodovanie, ktoré môžu dosiahnuť.

POUŽITÁ LITERATÚRA

1. *Burjan, V.: Tvorba a využívanie školských testov vo vzdelávacom procese.* Exam: Bratislava 1999.
2. *Špecifikačná tabuľka testu zo slovenského jazyka a literatúry.* Interný materiál.: NÚCEM: Bratislava 2009.
3. *Cielové požiadavky na vedomosti a zručnosti maturantov zo slovenského jazyka a literatúry.* ŠPÚ: Bratislava 2008.
4. *Hendl, J.: Přehled statistických metod zpracování dát.* Portál: Praha 2004.
5. Kolektív: *Standards pro pedagogické a psychologické testování.* Testcentrum: Praha 2001.
6. *Lapitka, M.: Tvorba a použitie didaktických testov.* ŠPÚ: Bratislava 1996.
7. *Mentel, A. Péteryová, E.: Správa o výsledkoch externej časti MS slovenský jazyk a literatúra.* NÚCEM: Bratislava 2009.
8. *Ritomský, A., Zelmanová, O.: Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní.* Položková a multivariačná analýza s využitím systému SPSS. ŠPÚ: Bratislava 2003.
9. *Ritomský, A., Zelmanová, O., Zelman, J.: Štatistické spracovanie a analýza dát rozsiahlych monitorovaní s využitím systému SPSS.* ŠPÚ: Bratislava 2002.
10. *Sklenárová, I. – Zelmanová, O.: Metodika spracovania dát z maturity 2005 v systéme SPSS.* ŠPÚ: Bratislava 2005.
11. *SPSS Base 10.0 User`s Guide.* by SPSS Inc.: Chicago 1999.
12. *SPSS Base 7.0 Syntax Reference Guide.* by SPSS Inc.: Chicago 1996.
13. *Turek, I.: Učiteľ a pedagogický výskum.* Metodické centrum: Bratislava 1998.
14. *Wimmer, G.: Štatistické metódy v pedagogickom výskume.* Gaudeamus: Hradec Králové 1993.